

Képzés és Gyakorlat

Training & Practice

19. évfolyam, 2021/1-2. szám

Képzés és Gyakorlat

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvár Campus Neveléstudományi Intézetének
és a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karának
neveléstudományi folyóirata

19. évfolyam 2021/1–2. szám

Szerkesztőbizottság

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Szerkesztők:

Pásztor Enikő, Molnár Csilla

Kloiber Alexandra, Frang Gizella, Patyi Gábor;

Kitzinger Arianna angol nyelvi lektor

Szerkesztőbizottsági tagok:

Podráczky Judit, Varga László, Belovári Anita,

Kövérné Nagyházi Bernadette, Szombathelyiné Nyitrai Ágnes, Sántha Kálmán

Nemzetközi Tanácsadó Testület

Ambrusné Kéri Katalin, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs, HU

Andrea M. Noel, State University of New York at New Paltz, USA

Bábosik István, Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár, HU

Horák Rita, Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka (Szerbia),

Tünde Szécsi, Florida Gulf Coast University, College of Education, Fort Myers, Florida, USA

Jaroslav Charchula, Jesuit University Ignatianum In Krakow, Faculty of Pedagogy Krakow, PO

Suzy Rosemond, KinderCare Learning Center, Stoneham, USA

Krzysztof Biel, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Jolanta Karbowniczek, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Maria Franciszka Szymańska, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Abdülkadir Kabadayı, Necmettin Erbakan University, A.K. Faculty of Education, Konya, TR

Szerkesztőség

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Képzés és Gyakorlat Szerkesztősége

E-mail: kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu

9400, Sopron, Ferenczy János u. 5.

Telefon: +36-99-518-930

Web: <http://trainingandpractice.hu>

Web-mester: Horváth Csaba

Felelős kiadó: Varga László dékán

A közlési feltételeket

a <http://trainingandpractice.hu> honlapon olvashatják szerzőink

Képzés és Gyakorlat

Training and Practice

19. évfolyam, 2021/1-2. szám

Volume 19, 2021 Issue 1-2.

Jelen kiadvány az „*EFOP-3.6.1-16-2016-00018 – A felsőoktatási rendszer K+F+I szerepvállalásának növelése intelligens szakosodás által Sopronban és Szombathelyen*” című projekt támogatásával valósult meg.

SZABÓ CSILLA MARIANNA¹ – CSIKÓSNÉ MACZÓ EDIT²**Ok, boomer! Ok, zapper? – avagy a generációs sztereotípiák nyomában**

Közoktatási rendszerünk középiskolai fokán jelenleg a Z-generációba tartozó fiatalok foglalnak helyet, míg tanáraik javarészt az X és a Baby boomer nemzedékhez tartoznak. Utóbbi csoportok tagjai a digitális technika és az internet használatát felnőttként tanulták meg, ezzel szemben a Z-generáció tagjai már az online világba születtek bele. Jövőképük és attitűdjük is teljesen különbözik a korábbi generációkétól, nem beszélve az értékeikről és a prioritásairól. Az idősebb generációba tartozó szülei és pedagógusai ezzel sokszor nehezen tudnak azonosulni, és hajlamosak sztereotíp állításokkal negatívan jellemezni a Z-seket. A kutatás célja az volt, hogy feltérképezzük a középiskolások véleményét: mennyire értenek egyet a róluk kialakított sztereotípiákkal, illetve milyenek látják szülei nemzedékét. Az anonim digitális kérdőívet a közösségi médián keresztül terjesztettük.

1. Generációk egymás mellett

Mióta világ a világ, az egyes generációk között mindig is megfigyelhetők voltak felfogás- és értékrendbeli különbségek. Karl Mannheim, „A nemzedéki probléma” című, a generációkról írt korszakalkotó művében is kifejti, hogy az eltérő történelmi korban szerzett közös tapasztalatok, emlékek tesznek egy-egy generációt sorsközösséggé, ez formálja értékrendjüket, attitűdjüket, amelyek sokszor merőben eltérőek is lehetnek az elődökéhez képest (Sparschuh, 2007). Amióta azonban elterjedt vált a különböző korban születetteket betűkkel felcímkézett kategóriákba sorolni (X, Y, Z, Alfa), s az egyes csoportokat meglehetősen általánosított, közös vonásokkal jellemezni, egyre markánsabbnak tűnik a generációk egymásra mutogatása, leginkább a társadalmi problémák feletti felelősségvállalás tekintetében. Elég csak az OK, boomer-jelenségre gondolnunk, ami az utóbbi időben egyfajta szimbolikus kifejezésévé vált annak, hogy a fiatalabb generáció az idősebbeket okolja a globális környezeti problémákért. A másik oldalról viszont az X és Baby boom nemzedék tagjai jellemzik a Z-seket egy, a mobileszközeik nélkül létezni sem tudó, lusta és élhetetlen nemzedéknek. De vajon lehet-e tipizálni egyes jellemzőket és általánosnak tekinteni egy egész korcsoportra nézve? A válasz egyértelműen nem.

¹ PhD, Egyetemi docens, Dunaujvárosi Egyetem, Tanárképző Központ; email: szabocs@uniduna.hu

² tanársegéd, Dunaujvárosi Egyetem, Tanárképző Központ; email: csikosne@uniduna.hu

2. Az általánosítás veszélyei

A manapság érvényben lévő generációs besorolásokat tekintve, leginkább a születési időintervallumok meghatározása között találjuk a főbb különbségeket. Az egyes nemzedékek jellemzésében és elnevezésében legtöbbször az dominál, hogy az adott korban születve milyen technikai vívmányokkal, digitális eszközökkel kerülhettek kapcsolatba (Szőke-Milinte, 2019). A jelen tanulmányban bemutatásra kerülő kutatás alapjául a Mark McCrindle-féle generációs kategória szolgált alapul, aki az alábbi csoportokba sorolta a különböző korok szülötteit: baby boomerek (1946-1964), X-generáció (1965–1979), Y-generáció (1980–1994), Z-generáció (1995-2010), α -generáció (2010-) (McCrindle, 2014).

De milyen csapdái lehetnek a generációzásnak, vagyis a pusztán életkorból levont következtetéseknek és címkézéseknek? Több is. Elsőként azt kell figyelembe vennünk, hogy hiába tartozik valaki életkora alapján ugyanabba a csoportba, viselkedését, szokásait nagy mértékben befolyásolják szociodemográfiai és kulturális jellemzői is (Buda, 2019). Emellett azt is érdemes megnézni, hogy az adott generáció születési intervallumában ki hol foglal helyet: egészen más céljai és viselkedési szokásai lehetnek például egy korai, most kb. 25 éves Z generációs fiatalnak, mint egy kései, 2010-ben születettnek, aki 10 évesen valószínűleg még csak most végez az általános iskola alsó tagozatán.

A generációk szokásait célzó kutatások ráadásul javarészt a szellemi munkát végzőkre, az ún. fehérgallérosokra koncentrálnak, ami meglehetősen egyoldalú képet nyújt egy nemzedékről (Nemes, 2019). Egyes kutatók szerint nem is beszélhetünk pusztán generációs különbségekről, sokkal inkább generációs jegyekről, amelyek nem egy adott korosztályba tartozókat minősítenek bizonyos vonások alapján jobbnak vagy rosszabbnak egy másikhoz képest, hanem egy adott időszakra utalnak, és térképezik le a társadalom egészében. Például az okoseszközök ugyan alfagenerációs jelenségek, mégis mindegyik nemzedék tagja használja már, tehát a jelenséget és viselkedést nem tulajdoníthatjuk kizárólag nekik (Steigervald, 2020).

Joggal merül fel a kérdés, hogy akkor miért általánosítunk egyáltalán, mire jó a generációk tipizálása. A válasz egyszerű. Ahogy az a sztereotípiáknál már lenni szokott, egyfajta biztonságot nyújtanak bizonyos kérdések, problémák megválaszolására, azt az illúziót keltik, hogy van ismeretünk, képünk egy adott csoportról, és így értelmezni és kezelni tudjuk a velük kapcsolatos helyzeteket. Ez azonban sokszor nem más, mint az összetettebb problémák redukálása valamilyen logikusnak tűnő, de nem teljesen megbízható magyarázatra (Giddens, 2008).

3. Az oktatás kihívásai: öt generáció egy helyen

Ha a McCrindle-féle felosztás szerinti eltérő korcsoportokba tartozók ismeretszerzési és -feldolgozási szokásait, igényeit nézzük, összevetve a digitális eszközhasználatban való jártasságukkal, akkor a generációs különbségek észlelhetőségének egyik legteljesebb színtere a közoktatási rendszerünk (Prieara, 2015). Nem kell hosszan taglalni, milyen kihívást jelent a többségében X és baby boom generációba tartozó tanároknak, akik javarészt felnőtt korukban találkoztak először az internettel és digitális eszközökkel, hogy felkeltsék a szinte mobiltelefonnal a kezükben felnövő, vizuális ingerekre éhes, és rövid távú figyelemmel rendelkező Z-sek és alfák érdeklődését (Csikósné, 2019; Szabó, 2019). Ráadásul, ha a felhasználás módját és célját nézzük, akkor a pedagógusokkal szemben támasztott igények sokkal nagyobbak: míg a diákok javarészt tartalom letöltésére, megosztására, kapcsolattartásra és a közösségi oldalakon való jelenlétre használják a digitális eszközöket, addig a pedagógusoktól online tananyagok készítését, online értékelési módszerek alkalmazását, virtuális osztálytermek működtetését várják el (Bartal, 2019; Csikósné, 2020). A tanárokat célzó felmérések igazolják, hogy a felmerülő nehézségekért, a felhasználói igények megnövekedéséért hajlamosak az egyes generációk egymásra mutogatni, s a viselkedés- és felfogásbeli eltéréseket, egy sztereotipizált formába öntve, általánosnak és igaznak vélten alkalmazni az adott korcsoportba tartozók minden tagjára (Szabó, 2020).

4. A kutatás bemutatása

A kutatást önkitöltős digitális kérdőívvel végeztük 2020 februárjában–márciusában, a vizsgálat célpopulációja középiskolás korosztály volt. A kérdőívet a Facebookon osztottuk meg, valamint e-mailben és privát üzenetben küldtük el középiskolai igazgatóknak, pedagógusoknak, ismerősöknek, kollégáknak és szülőknek, akik közvetítésével juttattuk el a tanulókhoz. A kérdőívet összesen 264 tanuló töltötte ki.

A vizsgálattal a generációs sztereotípiák elfogadottságát akartuk felmérni, és arra kerestük a választ, hogy a serdülők magukra nézve mennyire érzik jellemzőnek ezeket. Ugyanakkor azt is meg akartuk tudni, hogy a kamaszok milyennek látják szüleik és tanáraik nemzedékét, az X generációt. A Z generációra vonatkozó változókat öt kategóriába soroltuk: 1) Attitűdök és szokások, 2) Tanulmányok és érdeklődési kör, 3) Online térben töltött idő, 4) Eszközhasználat, 5) Társas kapcsolatok. A válaszadók az állításokat egy ötfokozatú Likert-skálán értékelték az alapján, hogy milyen mértékben érzik azokat igaznak magukra nézve (1=egyáltalán nem igaz, 5=teljes mértékben igaz). Szüleik nemzedékéről kevesebb állítást fogalmaztunk meg, melyek a

technológiához való attitűdre és a társadalmi értékrendre vonatkoztak. A válaszadók ezeket is egy ötfokozatú Likert-skálán értékelték egyetértésük mértéke szerint. Jelen tanulmány keretei között azt szeretnénk bemutatni, hogy mit gondolnak saját korosztályukról a serdülők, mennyire tartják igaznak a Z generációval kapcsolatban gyakran hangoztatott állításokat, illetve milyenek látják a szüleiket. Hipotézisünk az volt, hogy a kamaszok számos rájuk vonatkozó sztereotípiával nem értenek egyet, ám többnyire igaznak vélik az X generációról elhangzó kli-séket.

A válaszadók kétharmada férfi, egyharmada pedig nő volt. A legfiatalabb kitöltő 15, a leg-idősebb 24 éves volt, az átlagéletkor 17,53 év volt. A tanulók három középiskola-típusban tanulnak: 48,7% szakgimnáziumban, 32,6% gimnáziumban, míg 18,8% szakközépiskolában. A szülők iskolai végzettségét tekintve az anyák magasabban kvalifikáltak, mint az apák: az apák 74%-a maximum középfokú végzettséggel rendelkezik, 36%-nak pedig érettségije sincs. Ezzel szemben az anyák 61%-ának van középfokú végzettsége, és közel 39%-a diplomás – míg az apáknak csak a 26%-a.

A kutatás érdemi részét a 44 változóból álló, a Z generációra vonatkozó sztereotip állítások adták. A kamaszok több sztereotípiával is egyetértettek, különösen azokkal, amelyek a digitális eszközhasználatra vonatkoznak, valamint amelyek a tanulmányaikkal kapcsolatosak (1. sz. táblázat). Jelentős mértékben egyetértenek azzal, hogy mindig maguknál hordják a telefonjukat (4,33), hogy több mint két közösségi oldalon is aktívak (3,76), és jellemző rájuk a multitasking (3,60). Sőt azt is igaznak vélik, hogy több energiát is fektethetnének a tanulásba (3,83), és felnőttként gyorsan szeretnének jól fizető állást találni (4,22). Ám az is igaz, hogy szívesen keresnek új megoldásokat (3,75).

Egyetértenek a sztereotípiákkal	
Bárhová megy, mindig nála van a telefonja.	4,33
Felnőttként szeretne gyorsan jól-fizető állást találni.	4,22
A tanulmányi eredménye jobb lehetne, ha több energiát fektetne bele.	3,83
Több mint 2 közösségi oldalon is aktívan fent van.	3,76
Szívesen keres egyedi megoldásokat.	3,75
Fontos számára a külső megjelenés.	3,75
Általában egyszerre több dolgot is csinál az okoseszközökön.	3,60

1. táblázat: Sztereotípiák, amelyekkel a Z generáció egyetért

Számos sztereotípiát azonban megcáfoltak a fiatalok, és az idősebb generáció véleményével ellentétben úgy gondolják, hogy tudatosan viselkednek és kommunikálnak a virtuális térben (2. sz. táblázat). Egyértelműn azt állították, nem igaz rájuk, hogy nincsenek tisztában az online tér kockázataival (1,56), hogy nem tudnak különbséget tenni a valódi és az álhírek között (1,92).

hogy magánéletük eseményeit azonnal kipoztolják a közösségi médiában (1,50) és állandóan szelfiznek (1,39), hogy szexuálisan kihívó képeket osztanak meg magukról (1,30), és hogy online zaklatásban vesznek részt (1,67). Mindezek mellett azt is visszautasítják, hogy lusta nemzedék lennének, és sem tanulni, sem dolgozni nem szeretnek (2,12). A gyakran emlegetett sztereotípiát, miszerint nincsenek terveik a jövőre nézve, szintén nem nagyon érzik igaznak magukra nézve (1,79).

Nem értenek egyet a sztereotípiákkal			
Gyakran annyira belefeledkeznek a telefonozásba, hogy nem figyel a körülötte történő dolgokra.	2,38	Nincs tisztában azokkal a lehetséges veszélyekkel, melyek az online térben érhetik.	1,56
Nem szeret sem tanulni, sem dolgozni.	2,12	Ha valahol van vagy valamit csinál, azonnal kipoztolja a közösségi oldalon.	1,50
Nem tud különbséget tenni a hiteles és az álhíreket tartalmazó források között.	1,92	Ha elmegy valahová, inkább szelfiket készít, és nem a látnivalót nézi.	1,39
Nincsenek terveik a jövőre nézve.	1,79	Osztott meg már magáról szexuálisan kihívó képeket a közösségi oldalakon.	1,30
Zaklatott már másokat az interneten keresztül.	1,67		

2. táblázat: Sztereotípiák, amelyekkel a Z generáció nem ért egyet

A vizsgálatban megkérdeztük a tanulók tanulmányi eredményét is. Megvizsgáltuk, van-e összefüggés a serdülők tanulmányi eredménye és aközött, hogy mennyire érzik igaznak magukra nézve a sztereotípiákat. A korreláció több változó esetében is szignifikáns. Sok kutatás kimutatta, hogy az iskolához és a tanuláshoz való viszony szempontjából a szülők iskolai végzettsége is védőfaktoroként működik. Ez ebben a vizsgálatban is bizonyítást nyert, bár a korrelációs együttható értéke meglehetősen alacsony (3. sz. táblázat).

Állítások	Tanulmányi eredmény	Anya végzettsége	Apa végzettsége
Nem szeret sem tanulni, sem dolgozni.	-,184**		
Nincsenek terveik a jövőre nézve.		-,188**	-,145*
Felnőttként szeretne gyorsan jól-fizető állást találni.		-,157*	-,130*
Unalmasnak tartja az iskolai órákat.		-,136*	
A tanulás és a házi feladat helyett gyakran inkább internetezik.	-,209**		
Az iskolában és tanulás közben nem tud hosszan koncentrálni.	-,247**		
A tanulmányi eredménye jobb lehetne, ha több energiát fektetne bele.	-,381**	-,131*	

Állítások	Tanulmányi eredmény	Anya végzettsége	Apa végzettsége
A tanítási órákon is szokott telefonozni (nem a tananyaghoz kapcsolódóan).	-,243**		
Barátainak tartja azokat a közösségi hálón lévő ismerőseit is, akikkel még személyesen soha nem találkozott.	-,165**	-,137*	
Ha valahol van vagy valamit csinál, azonnal kipoztolja a közösségi oldalon.		-,142*	
Mások zaklatták már az interneten keresztül.		-,129*	
Nem érdekli mások problémája.		,157*	
Aggódik a klímahelyzet miatt.	,123*	,159**	

3. táblázat: A tanulmányi eredmény és a szülők iskolai végzettsége, valamint a viselkedés közötti korreláció

Bár a szignifikáns összefüggések egyik változó esetében sem bizonyultak erősnek, az megállapítható, hogy a jó tanulmányi eredmény védőfaktor az iskolához kapcsolódó tevékenységek és attitűdök esetében, hiszen negatív összefüggést mutat az iskolai problémákra utaló változókkal. Hasonló tendencia mutatható ki a szülők végzettsége és az iskolához való attitűd között. Ám a tanulmányi eredmény néhány olyan változó esetében is védőfaktoraként működik, amelyek nem az iskolához kapcsolódnak: akinek jobb az iskolai eredménye, az kevésbé tekinti barátainak facebookos ismerőseit, ám jobban aggódik a klímahelyzet miatt. Az anya végzettsége is védőfaktoraként működik a Z generációnak a virtuális térben való viselkedésével kapcsolatban: a magasabb végzettségű anyák gyermekeire kevésbé jellemző, hogy magánéleti eseményeket posztolnak, hogy a közösségi ismerőseiket barátaiknak tartják, és hogy online zaklatásban vesznek részt. Ugyanakkor inkább jellemző rájuk, hogy nyitottabbak mások problémájára és aggódnak a klímahelyzet miatt.

Amikor megvizsgáltuk, hogy a Z generáció tagjai mit gondolnak szüleikről, a kép nem túl negatív: az ötfokozatú Likert-skálán az válaszok átlagértéke 2,37 és 3,66 között van, vagyis a serdülők kissé vagy közepes mértékben vélik igaznak az X generációra vonatkozó sztereotípiákat. Közepesnek gondolják szüleik képességét az új technológia használatával kapcsolatban: az információt nehezen találják meg az interneten (2,96), nem tudják jól használni az okoseszközöket (3,00), nem tudják megfelelően használni a közösségi oldalakat (3,11). De azt is közepes mértékűnek ítélik, hogy a szüleik veszélyesnek tartják az internetet (2,99).

Ami a szülők értékrendjét illeti, ezek a sztereotip változók a Z-sek szerint közepes mértékben és inkább jellemző az X generációra. Szerintük szüleikre közepesen jellemző, hogy akkor is ragaszkodnak kapcsolataikhoz, amikor azok már nem működnek (2,94); nem tolerálják a másságot (2,98); és az egyéni teljesítményt többre értékelik a csoportosnál (3,03). A közepesnél

magasabb szinten jellemző az X generációra, hogy ragaszkodnak a társadalmi szabályokhoz (3,43), a megszokott megoldásokhoz (3,52) és a személyes kommunikációhoz (3,57) – vagyis nehezen változtatnak életmódjukon (3,31). Ám a leginkább azzal az állítással értettek egyet a fiatalok, hogy a szüleik jobbnak tartják saját generációjukat a mostani fiatalokénál (3,66).

Végül összevettük a Z és az X generációra vonatkozó sztereotíp állításokat, kiválasztva azokat, amelyek tartalma ugyanaz vagy nagyon hasonló. Négy olyan változó párt találtunk, amelyek között negatív szignifikáns korreláció volt kimutatható – bár a korrelációs együttható értéke meglehetősen gyenge (4. sz. táblázat).

X generáció	Z generáció	r
Nem tudják jól használni az okoseszközöket.	Bárhová megy, mindig nála van a telefonja.	-,140*
Nem tudják jól használni az okoseszközöket.	Nagyon gyakran megnézi, hogy kapott-e valamilyen üzenetet az interneten.	-,142*
Nem tudják megfelelően használni a közösségi oldalakat.	Több mint 2 közösségi oldalon is aktívan fent van.	-,152*
Az internetet inkább veszélyesnek tartják, mint hasznosnak.	Nem tart attól, hogy a képei, adatai illetéktelen felhasználókhöz kerülhetnek.	-,170**

4. táblázat: X és Z generációra vonatkozó állítások közötti korreláció

Az eredmények nem meglepőek: valamennyi összefüggés negatív. A fiatalok tehát úgy vélik, az ő generációjuk gyakrabban, aktívabban, ügyesebben és tudatosabban használja az okoseszközöket, az internetet és a közösségi médiát. A kérdés, hogy valóban így van-e, és a Z generáció saját magáról alkotott képe megegyezik-e a valósággal.

5. Összegzés

A középiskolás tanulók között végzett felmérés célja az volt, hogy képet kapjunk arról, mennyire vélik igaznak a Z generáció tagjai a velük kapcsolatban legtöbbször megfogalmazott generációs sztereotípiákat, illetve arról, hogyan gondolkodnak szüleik és tanáraik nemzedékéről. A kutatás alapján a megkérdezettek többsége elismerte, hogy számos sztereotípiát, különösen az eszközhasználatra és az internetet töltött idő tartalmára vonatkozókat jellemző a netgenerációra. Igaznak tartották azt is, hogy szeretnék gyorsan, jól fizető álláshoz jutni, de ehhez nem fektetnek elég energiát a tanulásba. Azt azonban már cáfolták, hogy ne használnák tudatosan az internetet, különösen a hírforrások hitelessége és magánéletük megosztása tekintetében. Ugyancsak cáfolták a kamaszok, hogy nincsenek terveik a jövőre nézve.

Megvizsgáltuk azt is, mi jelenthet egyfajta védőfaktort, s egyértelműen kirajzolódott, hogy a jó tanulmányi eredmény és a szülők, különösen az anya magas iskolai végzettsége védőfaktorként funkcionál nem csak az iskolához kapcsolódó tevékenységek, hanem az internetet mutatott etikus viselkedés tekintetében is.

A felmérés azt is beigazolta, hogy a fiatalok nem látják túl negatívan szüleiket; leginkább azt tartják rájuk nézve jellemzőnek, hogy az X generáció tagjai ragaszkodnak a megszokott formákhoz, megoldásokhoz, értékekhez, és gondolkodásukon nehezebben változtatnak. A leginkább igaznak vélt sztereotípiá az volt, hogy saját nemzedéküket jobbnak tartják a mostaninál. Bár az idősebb nemzedék ilyen attitűdje évszázados, sőt évezredes jelenség (Nemes, 2019), de az elgondolkodtató, hogy a fiatalok azt a tulajdonságot emelték ki a leginkább.

Hipotézisünk részben igaznak bizonyult; kutatásunkban választ kaptunk arra, hogy a Z generációval kapcsolatos sztereotíp állítások sok esetben nem állják meg a helyüket az érintett korosztály szerint, ám szüleik nemzedékéről sem tartanak igaznak minden sztereotípiát.

BIBLIOGRÁFIA

- Bartal, O. (2019). The Role of the Teacher and the Blended-Learning Method. *Képzés és Gyakorlat*, 17. évf. 1. sz. pp. 133–139. DOI: [10.17165/TP.2019.1.11](https://doi.org/10.17165/TP.2019.1.11)
- Buda, A. (2019). Generációk, társadalmi csoportok a 21. században. *Magyar Tudomány*, 2019/1.sz. pp. 120–129. DOI: [10.1556/2065.180.2019.1.12](https://doi.org/10.1556/2065.180.2019.1.12)
- Csikósné, M. E. (2019). A gamifikáció felsőoktatási alkalmazásának lehetőségei. *Képzés és Gyakorlat*, 17. évf. 3–4. sz. pp. 23–32. DOI: [10.17165/TP.2019.3-4.2](https://doi.org/10.17165/TP.2019.3-4.2)
- Csikósné, M. E. (2020). Experience of Generation Z about Online Teaching-Learning. Az új nemzedékek értékrendje.: *A Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Tudományos Konferenciáinak Tanulmánygyűjteménye*, (pp. 289–300). Szabadka.
- Giddens, A. (2008). *Szociológia*. Budapest: Osiris Kiadó.
- McCrindle, M. (2014). *The ABC of XYZ. Understanding the Global Generation. Forecast Strategy Research*. Australia: McCrindle Research Pty Ltd.
- Nemes, O. (2019). *Generációs mítoszok*. Budapest: HVG könyvek.
- Prievara, T. (2015). *A 21. századi tanár*. Budapest: Neteducatio Kft.
- Sparschuh, V. (2007). Mannheim Károly tanulmánya a generációk problémájáról – műtörténeti és elméleti dimenziók. *Világosság*, 2007/7–8. sz. pp. 107–122.
- Steigervald, K. (2020). *Generációk harca – Hogyan értsük meg egymást?* Budapest: Partvonal Könyvkiadó.

- Szabó, Cs. M. (2020). Áthidalható-e a szakadék az oktatásban a digitális bennszülöttek és a digitális bevándorlók között? In: Hulyák-Tomesz, T. (Ed.), *A kommunikáció oktatása 11: Generációs kérdések a kommunikációs készségfejlesztésben*, (pp. 9–22). Budapest: Hungarovox Kiadó.
- Szabó, Cs. M. (2020). A serdülők kockázatviselkedése az interneten: Mit gondolnak a jelenségről a pedagógusok? In: H. Varga, Gy. (Ed.), *Személyközi és médiakommunikációs tudatosság az iskolában*, (pp. 79–91). Budapest: Hungarovox Kiadó.
- Szőke-Milinte, E. (2019). A Z generáció megismerése – megismerés a Z generációban. In: Kaposi, J. – Szőke-Milinte, E. (Ed.), *Pedagógiai változások – a változás pedagógiája*, (pp. 130–144). Budapest: Pázmány Péter Katolikus Egyetem.

SZABÓ, CSILLA MARIANNA – CSIKÓSNÉ MACZÓ, EDIT
OK, BOOMER! OK, ZAPPER? – TRACING GENERATION STEREOTYPES

Secondary school students are the members of generation Z, while their teachers mostly belong to gen X and baby-boomers. Members of the latter groups learnt how to use digital technology and the internet in their young adulthood; on the other hand, generation Z was born in the digital world. Due to this fact, their expectation on the future and their attitude are completely different from that of the older generations, not to speak about their values and priorities. Their parents and teachers, who belong to the older generations, many times have difficulty to understand these attitudes and values, and they are more likely to negatively describe Z-ers with stereotypes. The purpose of the research was to map and describe secondary school students' opinions: to what extent they agree with stereotypes often uttered by the older generations; moreover, what they think of their parents' generation. The self-administered anonymous digital questionnaire was shared on the sites of the social media.